

Morgen komt de Berlijnse theoloog dr. Friedrich-Wilhelm Marquardt (foto), geestverwant van Gollwitzer, voor een bezoek van een aantal dagen in ons land. Hij begint een bespreking op de academie De Horst in Driebergen, geeft vrijdag een gastcollege aan de theologische hogeschool van de gereformeerde kerken in Kampen, preekt zondag de 12e in Leiden, zal voorts o.m. nog colleges geven in Amsterdam en Delft en tussen de bedrijven door gesprekken voeren met Nederlandse theologen en met NCSV-ers. De doopsgezinde emerituspredikant Frits Kuiper, die correspondentie met Marquardt gevoerd heeft en diens werk kent, maakt in bijgaand artikel enige opmerkingen over Marquardt's visie op de theoloog Karl Barth als socialist.

Marquardt's merkwaardige visie op Barth als socialist

door ds. Frits Kuiper

Onder de niet zo heel talrijke jongere theologen, die zich intensief met het werk van Karl Barth bezig houden, neemt Friedrich-Wilhelm Marquardt een zeer vooraanstaande plaats in. Omdat hij niet rustig beschrijvend te werk gaat, maar zichzelf steeds opnieuw uitgedaagd voelt, daarom daagt hij ook voortdurend zijn lezers en hoorders uit.

Het gaat hem er namelijk telkens niet alleen om aan te tonen, wat Barth gezegd of gedaan heeft, maar vooral of hij daarmee ook aan zichzelf en bovenal aan de zaak trouw was. Die zaak is niet alleen de kerk en haar rechte leer, de bijbel en zijn juiste uitleg, maar bovenal God zelf en zijn gemeenschap met het menselijk geslacht hier op aarde.

De nu ruim veertigjarige promoveerde in 1967 op een proefschrift over 'Israël in Denken Karl Barth's, met de strekking waarvan de meester zich een jaar voor zijn overlijden nog ten volle akkoord verklaarde. In 1968 ontving Marquardt hiervoor de Buber-Rosenzweig medaille. Hetzelfde jaar verscheen van hem een boekje 'Studenten im Protest'. Na Barth's heengaan wijdde hij zich uitermate intensief aan de bestudering van de zeer omvangrijke nalatenschap aan niet gepubliceerde preken en lezingen, met name uit Barth's eerste Zwitserse periode gedurende de oorlog van 1914 tot 1918. Aan het in 1970 verschenen boekdeel met registers op Barth's Kirchliche Dogmatik voegde hij als afsluiting een opstel toe over 'Exegese und Dogmatik in Karl Barth's Theologie'. Daarin kondigde hij aan: 'Over de betekenis van het socialisme niet alleen voor de levensbeschrijving maar ook voor de theologie van Karl Barth hoop ik binnenkort een uitvoerige bewijsvoering te kunnen aanbieden.'

Inderdaad bood Marquardt in de zomer van 1971 deze bewijsvoering aan om op grond daarvan aan de vrije theologische academie te Berlijn als docent te mogen optreden. Maar de meerderheid van de faculteit wees dit werkstuk af, waartegen één der hoogleraren — Helmut Gollwitzer — toen weer heftig protesteerde. Het is dus een wel zeer omstrede figuur, die deze dagen in Nederland op veel plaatsen komt spreken. Hij verdient ongetwijfeld belangstelling van ieder, wie de zaak van kerk, bijbel en God ter harte gaat. Dus zowel van zijn oudere en vooral jongere vakgenoten als van binnen- en buitenkerkelijke belangstellenden.

Terwijl Marquardt zich in het bijzonder verdiept in de — moeilijk leesbare — manuscripten van de jonge

'rode' doopsdominee van het Zwitserse Safenwil, boeit hem daarin Barth's relatie tot de — toen nog niet verdeelde — Zwitserse sociaaldemocratie uit de tijd van de eerste wereldoorlog, en tot het geheel van de revolutionaire verandering, die de wereld sinds het midden van de vorige eeuw ondergaat. Het lijkt mij waarschijselijk, dat Marquardt's jarenlange omgang met studenten — hij was van 1957 tot 1963 studentenpredikant in Berlijn — zijn aandacht voor Barth's socialist-zijn verdiept heeft. En toen hij daardoor eenmaal geboeid was, liet het hem niet meer los. Sedert las hij al Barth's geschriften met een hierdoor extra scherp toezienend oog en bekeek hij de gehele levensloop ook van die gezichtshoek uit.

Is dat niet bedenkelijk éenzijdig? Worden daarmee Barth's werk en persoon geen geweld aangedaan? Ik noemde in de titel van dit artikel Marquardt's visie op Barth 'merkwaardig', ik had ook van een markante visie kunnen spreken. Is die merkwaardige visie, kan men vragen, niet wat al te markant — en daardoor een vervalsing? Wanneer het socialisme voor Barth dan zo belangrijk was, als Marquardt schijnt te menen, waarom is hij dan theoloog geworden en niet, zoals ruim een generatie vroeger ten onzent de predikant Domela Nieuwenhuis, politicus? Aan het slot van het reeds vermelde opstel opstel Marquardt er op, dat voor Barth 'het feit, dat God (er) is' alles 'reëel verandert'. Daárom viel er voor geheel het menselijk bestaan op aarde, dus ook voor de zaak van het socialisme, niets 'beters' te doen dan de boodschap van de bijbel waarlijk nieuw te doordenken. Want dán alleen kan zij opnieuw geloofwaardig en het leven vernieuwend verkondigd worden!

Bezwaren

Ik geloof niet, dat de meerderheid van de faculteit, die Marquardt het recht onthield om zich als theologisch docent te vestigen, gelijk had. Integendeel, ik meen, dat er geen steekhoudende argumenten voor hun beslissing aan te voeren zijn, tenzij men ook Barth zelf alsnog posthuum het recht om theologie te doceren zou

willen ontnemen. Marquardt betoogt terecht, dat het socialisme voor Barth onlosmakelijk verbonden was en bleef met het hart van geheel zijn theologie — de leer over woord, wezen en werk van God. Hoewel de 'uitvoerige bewijsvoering' nog niet gepubliceerd is, hebben twee referaten van december 1969 over bepaalde aspecten van deze zaak en een ongedateerd stencil over 'Socialismus bei Karl Barth' mij wel een indruk van Marquardt's manier van argumenteren gegeven. En dáártegen heb ik ernstige bezwaren, die ik hem bij zijn komst hier ook persoonlijk hoop voor te leggen.

In de tweede van zijn vier stellingen in het zojuist genoemde stencil zegt Marquardt dat Barth's theologie haar 'Sitz im Leben' had in zijn socialistische activiteit. Niet van haar 'Sitz im Leben' maar van haar 'stimulerende uitgangspunt' behoort mijns inziens gesproken te worden. Barth werd in Safenwil gegrepen door wat ik 'de zaak van Marx' zou willen noemen. En die gegrepenheid was blijvend. Maar dat mocht juist niet een constituerend element worden in zijn theologie, niet een soort tweede bron van openbaring. Dat dreigt een 'Sitz im Leben' namelijk altijd wel te worden. Barth beseft terecht, dat de zaak van Marx alleen door een waarlijk vrije theologie gediend zou kunnen worden — vrij ook ten aanzien van eventuele marxistische leerstellingen of machtsformaties.

De beide laatste stellingen in het stencil lopen uit op de bewering, dat Barth in Safenwil dank zij zijn socialistische activiteit gekomen zou zijn tot de 'constructie van een begrip' van 'Gott'. Indien daarmee de beginfase van Barth's theologische bezinning juist zou zijn omschreven — wat ik betwijfel — dan had toch in elk geval moeten worden vermeld, dat Barth later God uitsluitend zichzelf wilde laten bekend maken in zijn woord. Zodat de theoloog hier niets te 'construeren' heeft, maar alleen gehoorzaam luisterend te verstaan.

Niet eenvoudig

In augustus 1925 — drie jaar vóór Marquardt's geboorte — sloot ik mij als jong predikant bij de toenmalige S.D.A.P. aan. Reeds veertien jaar lang

schrijven over 'grote vreze bij de politieke theologie die thans de jongeren meesleept'. Is dit 'iets meer genuanceerd denken'?

Vollenhove

Joke v. d. Zee-Zaadnoordijk

Bejaarden

Naar aanleiding van het bericht van 1-3-72 (blz. 3) omtrent de 'discriminerende' bejaardenreductie, deel ik me de dat de bejaarden daar toch weer de dupe van worden, nl. van e.v. verhoging A.O.W. Bijv. diegenen, die in de bejaardentehuizen wonen en plm. f 80 per maand zakgeld ontvangen.

had ik mij toen — als schooljongen, gymnasiast en student — met vragen rondom de verhouding van socialisme en christendom beziggehouden. Maar het lezen van Barth's verhandeling uit 1921 over de 'christen in de samenleving' maakte mij de situatie pas echt duidelijk. Barth noemde daarin de sociaaldemocratie voor onze tijd 'gelijkenis' voor het Godsrijk en wees op grond daarvan ons als christen een plaats aan daarbinnen. Dat kostte de vragen niet op, maar wees wel de positie aan, van waaruit naar hun oplossing gezocht behoorde te worden. Marquardt's visie nu bevestigt voor mij persoonlijk dus — in een veelszins veranderde situatie — het inzicht, waartoe Barth mij precies zes en veertig en een half jaar geleden bracht. Maar is de situatie niet zo zeer veranderd, dat Barth na dertig en in elk geval na veertig of vijftig jaar op zijn beslissing van 1915, als jong predikant in Safenwil, had behoren terug te komen. Althans ten aanzien van die sectoren van de socialistische beweging, waaraan de namen van Lenin en Stalin, Mao en Castro verbonden zijn? Zoals bekend heeft Barth dat tot het einde van zijn leven steeds opnieuw pertinent geweigerd. En daarin geeft Marquardt hem klaarblijkelijk gelijk.

Om Barth's hardnekkigheid op dit punt en Marquardt's instemming daarmee te verantwoorden, is niet eenvoudig. Marquardt meent mijns inziens terecht, dat de latere ontwikkeling van Barth's theologisch denken niet met zijn keuze voor het socialisme in strijd was, doch die integendeel zou bevestigen. Maar de bewijsvoering heeft Barth dan toch in elk geval grotendeels aan zijn volgelingen overgelaten. Marquardt en zijn medestanders zullen dus moeten aantonen, dat een meedoen van christenen binnen het kader van de revolutionair-socialistische beweging (in de ruimst denkbare zin van deze naamsaanduiding) ook in onze dagen verantwoord en zinvol is. Weer zou ik die beweging 'de zaak van Marx' willen noemen.

'Gelijkenis' voor het Godsrijk noemde Barth die beweging in 1921. Dat zij ondanks haar onmiskenbare verworping ook in onze dagen 'teken' is, dat van het Woord Gods uit geduid behoort te worden als bewijs voor het nabijgekomen zijn van Gods heerschappij, moet nu worden duidelijk gemaakt. De taak van de christen binnen die beweging zou dan geenszins bijkomstig zijn. Van het evangelie der bevrijding uit zouden namelijk zowel de doelstellingen van het socialisme doorlicht moeten worden als ook de strijdmiddelen getoetst aan hun innerlijk verantwoord-zijn. Dat de christen uit de niet-joden op dit punt een roeping heeft met Israël samen — en niet los daarvan of in plaats daarvan — heeft men, met Marquardt, van de 'oude' Barth kunnen leren.

Dat hier nog ontzettelijk veel tot klaarheid gebracht zal moeten worden, is duidelijk. Moge Marquardt bij

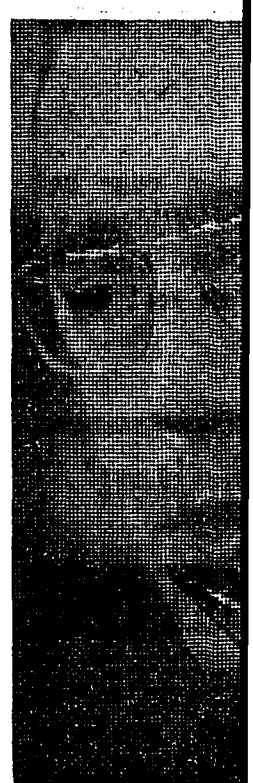
Gereformeerde beschouwing

Van een onzer
AMSTERDAM —
kennen had ge
formeerde syn
van kerken (z
derd gereforme
dam (hooglera
synode geschre

De theologen kun
van de synode
de synode zich
distantieert van
de wereldraad te
racisme. De brief

Ds. Wesseling

ROTTERDAM —
de gereformeerde
van Rotterdam-C
dikant ds. B.
maanden gescho
van mening, dat
zijn prediking
gegeven, de 'O
aantal predikant
van der Ziel te
laken. De kerke
Wesseling deze
had moeten bes
De schorsing is
particuliere syn
had uitgesproke
schorsingswaard
uitspraak kreeg
de genabuurde
Rotterdam. Ds.
gegaan bij de
over enkele wek

Mgr. Gijzen voor ops

Van een onzer
ROERMOND —
van Roermond
enige opschuud
eerste werkdag
de beide topt
staf van zijn
sen-generaal
hulpblisschop)
(die onder de
deze functie h
ten en te doe
geestverwant
van het ziek
Voorzienigheid
Volgens een d
Gijzen met d
voorkomen de
Van Odijk in
reken bij kon
gen. De leiding
een nieuwe s
het bestuur d
geven, aldus d
niqué. Daarin
nieuwe bestuu
ke homogenite
len voor ogen
in de lijn van

de in 1967 op een proefschrift over 'Israël in Denken Karl Barth's, met de strekking waarvan de meester zich een jaar voor zijn overlijden nog ten volle akkoord verklaarde. In 1968 ontving Marquardt hiervoor de Buber-Rosenzweig medaille. Hetzelfde jaar verscheen van hem een boekje 'Studenten in Protest'. Na Barth's heengaan wijdde hij zich uitermate intensief aan de bestudering van de zeer omvangrijke nalatenschap aan niet gepubliceerde preken en lezingen, met name uit Barth's eerste Zwitserse periode gedurende de oorlog van 1914 tot 1918. Aan het in 1970 verschenen boekdeel met registers op Barth's Kirchliche Dogmatik voegde hij als afsluiting een opstel toe over 'Exegese und Dogmatik in Karl Barth's Theologie'. Daarin kondigde hij aan: 'Over de betekenis van het socialisme niet alleen voor de levensbeschrijving maar ook voor de theologie van Karl Barth hoop ik binnenkort een uitvoerige bewijsvoering te kunnen aanbieden.'

Indedaad bood Marquardt in de zomer van 1971 deze bewijsvoering aan om op grond daarvan aan de vrije theologische academie te Berlijn als docent te mogen optreden. Maar de meerderheid van de faculteit wees dit werkstuk af, waartegen één der hoogleraren — Helmut Gollwitzer — toen weer heftig protesteerde. Het is dus een wel zeer omstreden figuur, die deze dagen in Nederland op veel plaatsen komt spreken. Hij verdient ongetwijfeld belangstelling van ieder, wie de zaak van kerk, bijbel en God ter harte gaat. Dus zowel van zijn oudere en vooral jongere vakgenoten als van binnen- en buitenkerkelijke belangstellenden.

Terwijl Marquardt zie hin het bijzonder verdiept in de — moeilijk leesbare — manuscripten van de jonge

kante' visie kunnen spreken. Is die merkwaardige visie, kan men vragen, niet wat al te markant — en daardoor een vervalsing? Wanneer het socialisme voor Barth dan zo belangrijk was, als Marquardt schijnt te menen, waarom is hij dan theoloog geworden en niet, zoals ruim een generatie vroeger onzent de predikant Domela Nieuwenhuis, politicus? Aan het slot van het reeds vermelde opstel wijst Marquardt er op, dat voor Barth 'het feit, dat God (er) is' alles 'reëel verandert'. Daarom viel er voor geheel het menselijk bestaan op aarde, dus óók voor de zaak van het socialisme, niets 'beters' te doen dan de boodschap van de bijbel waarlijk nieuw te doordenken. Want dán alleen kan zij opnieuw geloofwaardig en het leven vernieuwend verkondigd worden!

Bezwaren

Ik geloof niet, dat de meerderheid van de faculteit, die Marquardt het recht onthield om zich als theologisch docent te vestigen, gelijk had. Integendeel, ik meen, dat er géén steekhoudende argumenten voor hun beslissing aan te voeren zijn, tenzij men ook Barth zelf alsnog posthuum het recht om theologie te doceren zou

En die gegrepenheid was blijvend. Maar dat mocht juist niet een constituerend element worden in zijn theologie, niet een soort tweede bron van openbaring. Dat dreigt een 'Stitz im Leben' namelijk altijd wel te worden. Barth beseft terecht, dat de zaak van Marx alleen door een waarlijk vrije theologie gediend zou kunnen worden — vrij ook ten aanzien van eventuele marxistische leerstellingen of machtsformaties. De beide laatste stellingen in het stencil lopen uit op de bewering, dat Barth in Safenwil dank zij zijn socialistische activiteit gekomen zou zijn tot de 'constructie van een begrip' van 'Gott'. Indien daarmee de beginfase van Barth's theologische bezinning juist zou zijn omschreven — wat ik betwijfel — dan had toch in elk geval moeten worden vermeld, dat Barth later God uitsluitend zichzelf wilde laten bekend maken in zijn woord. Zodat de theoloog hier niets te 'construeren' heeft, maar alleen gehoorzaam luisterend te verstaan.

Niet eenvoudig

In augustus 1925 — drie jaar vóór Marquardt's geboorte — sloot ik mij als jong predikant bij de toenmalige S.D.A.P. aan. Reeds veertien jaar lang

schrijven over 'grote vreze bij de politieke theologie die thans de jongeren meesleept? Is dit 'iets meer genuanceerd denken'?

Vollenhove

Joke v. d. Zee-Zaadnoordijk

Bejaarden

Naar aanleiding van het bericht van 1-3-72 (blz. 3) 'omtrent de 'discriminerende' bejaardenreductie, deel-ik mede dat de bejaarden daar toch weer de dupe van worden, nl. van e.v. verhoging A.O.W. Bijv. diegenen, die in de bejaardentehuizen wonen en plm. f 80 per maand zakgeld ontvangen. De A.O.W. kan toch niet in die mate verhoogd worden, dat de bejaarden deze z.g. discriminerende reductie kunnen missen. Zover ik weet voelen deze zich in het geheel niet gediscrimineerd.

Amsterdam

J. Metz

zien van die sectoren van de socialistische beweging, waaraan de namen van Lenin en Stalin, Mao en Castro verbonden zijn? Zoals bekend heeft Barth dat tot het einde van zijn leven steeds opnieuw pertinent geweigerd. En daarin geeft Marquardt hem klaarblijkelijk gelijk.

Om Barth's hardnekkigheid op dit punt en Marquardt's instemming daarmee te verantwoorden, is niet eenvoudig. Marquardt meent mijns inziens terecht, dat de latere ontwikkeling van Barth's theologisch denken niet met zijn keuze voor het socialisme in strijd was, doch die integendeel zou bevestigen. Maar de bewijsvoering heeft Barth dan toch in elk geval grotendeels aan zijn volgelingen overgelaten. Marquardt en zijn medestanders zullen dus moeten aantonen, dat een meedoen van christenen binnen het kader van de revolutionair-socialistische beweging (in de ruimst denkbare zin van deze naamsaanduiding) ook in onze dagen verantwoord op z'n vol is. Weer wordt de beweging 'de zaak van Marx' willen noemen.

'Gelijkenis' voor het Godsrijk noemde Barth die beweging in 1921. Dat zij ondanks haar onmiskenbare verworping óók in onze dagen 'teken' is, dat van het Woord Gods uit geduid behoort te worden als bewijs voor het nabijgekomen zijn van Gods heerschappij, moet nu worden duidelijk gemaakt. De taak van de christen binnen die beweging zou dan geenszins bijkomstig zijn.

Van het evangelie der bevrijding uit zouden namelijk zowel de doelstellingen van het socialisme doorlicht moeten worden als ook de strijdmiddelen getoetst aan hun innerlijk verantwoord-zijn. Dat de christen uit de niet-joden op dit punt een roeping heeft met Israël samen — en niet los daarvan of in plaats daarvan — heeft men, met Marquardt, van de 'oude' Barth kunnen leren.

Dat hier nog ontzaggelijk veel tot klaarheid gebracht zal moeten worden, is duidelijk. Moge Marquardt bij zijn bezoek aan ons land talrijke jongere en ook oudere christenen vinden, die bereid zijn zich met hem in te spannen om aan dit zo belangrijke front één of meer stappen vooruit te komen!

Mgr. Gijs voor opsc

Van een onzer ve

ROERMOND — van Roermond m enige opschudding eerste werkdag n de beide topfun staf van zijn vo sen-generaal mgr hulpschik (die onder de dri deze functie bek ten en te doen geestverwant re van het zieken Voorzienigheid te Volgens een com Gijsen met deze voorkomen dat Van Odijk in g ralen bij komen gen. De leiding een nieuwe sam het bestuur een geven, aldus dr. niqué. Daarin s nieuwe bestuur e ke homogeniteit len voor ogen s in de lijn van h concilie. 'Vergee een commentaar hierbij sarcastisc kan van nu af aan de door het in Rome gewijde

De redactie behoudt zich het recht voor om ter opname in deze rubriek ontvangen meningsuitingen verkort weer te geven. Bij publicatie wordt met de naam van de inzender ondertekend. Brieven kunnen worden gezonden aan de heer Joh. C. Francken, secretaris van de hoofdredactie van Trouw-Kwartet, Postbus 859, Amsterdam.

Geref. synode (2)

Blijkens het artikel in Trouw/Kwartet van zaterdag 26 februari j.l. is vanwege de synode van de geref. kerken een uitspraak gedaan inzake de vrijlating van de drie van Breda. De Israël-deputaten van de geref. kerken (bedoeld zal zijn het deputaatschap voor de evangelisatieverklaring onder Israël) hebben de brief wel opgesteld en aan de regering verzonden, maar we mogen toch wel aannemen dat zij dit gedaan hebben met medeweten van, in opdracht van of met toestemming of goedkeuring van de generale synode. Of zouden zij dit op eigen houtje gedaan hebben! Maar waar is dan de grens? Er zijn in onze kerken ongeveer 70 deputaatschappen uitgaande van de synode met meer dan 500 deputaten. De deputaten worden benoemd door de synode met een bepaalde opdracht. Men mag van een gewoon lid van onze kerken ook niet verwachten dat hij precies op de hoogte is van de bevoegdheden van de gereformeerde deputaten en de synode, zodat de kop van het artikel m.i. geen juiste indruk weergaf. Wie houdt eigenlijk toezicht op al die deputaatschappen? Moeten de bepalingen ook aangepast worden aan de tegenwoordige tijd!

Hellendoorn

A. v d Linde

Nuances

N.a.v. het geciteerde in de rubriek 'uit de kerkbladen' zou ik prof. Van Niftrik willen vragen: laten wij ons de wet voorschrijven (buiten die van de liefde om), wanneer wij niet anders meer kunnen leven, dan uit reactie op onverteerbaar leed en vernietiging van onze naaste, waar dan ook? Op levensgroot onrecht zonder nuances, tenzij dan dat de één nog erger moet lijden dan de ander? Ik ontkom niet aan schaamte over christenen die dan toch eerst nog gaan vragen om een iets meer genuanceerd denken over deze zaken!

Wat te zeggen van prof. Van Niftriks

Trouw Kwartet

De Rotterdammer
Nieuwe Haagse Courant
Nieuwe Leidse Courant
Dordts Dagblad

Uitgaven van
N.V. De Christelijke Pers

Dagelijks bestuur: B. Bol, Den Haag; dr. E. Bleumink, Paterswold; mr. G. C. van Dam, Noordorp; W. A. Fibbe, Rotterdam; J. Lanser, Utrecht; drs. J. W. de Pous, Den Haag; J. Smoltenbroek, Wassenaar.

Overige leden van het algemeen bestuur: K. Abma, Amsterdam; H. A. de Boer, IJmuiden; Th. Brouwer, Assen; mr. dr. J. Donner, Den Haag; J. van Eibergen, Schaarsbergen; mr. K. van Houten, Wageningen; ds. O. T. Hylkema, Bithoven; Jac. Huijsen, Delft; mevrouw M. C. E. Kloosterman-Fortgens, Voorschoten; mevrouw J. G. Kraayeveld-Wouters, Heerhugowaard; prof. dr. G. N. Lammens, Naarden; ds. F. H. Landsman, Den Haag; H. de Mooij, Rijnsburg; prof. dr. G. C. van Niftrik, Amsterdam; H. Ottevanger, Buitenpost; mr. dr. J. Ozinga, Luntenen; dr. A. Veerman, Rijswijk (Z-H); H. H. Wemmers, Den Haag; drs. R. Zijlstra, Oosterland (Zld).

Directie:
Ing. O. Postma, F. Diemer

Hoofdredactie:
J. de Berg (waarnemend)

Hoofdkantoor N.V. De Christelijke Pers: N.Z. Voorburgwal 276 - 280, Amsterdam. Postbus 859. Telefoon 020 - 22 03 83. Postgiro 26 92 74. Bank: Ned. Midd. Bank (rek.nr. 69.73.60.768). Gem.giro X 500.

Nieuwe 'In de Waags

Na vijftientwintig jaar dienst verdween in september 1970 het blad 'In de Waagschaal' — ook in deze krant is er vrij uitvoerig afscheid van genomen — en onlangs verschenen er — ook in deze krant — berichten dat 'In de Waagschaal' opnieuw zou verschijnen. Dit is inmiddels gebeurd en de nieuwe redactie van de in een nieuw (en nogal ingewikkeld) jasje gestoken 'In de Waagschaal' heeft het op opgewekte toon over 'weer een voet in de stijfgeugel zetten' en 'weer het ruime sop kiezen'. Wie dit allemaal mee wil maken moet dertig gulden per jaar storten op postgiro nr. 26.20.510 t.n.v. penningmeester 'In de Waagschaal', Utrecht; wie een los nummer wil bekijken, moet anderhalve gulden storten. Uit het inleidend artikel van de redactie (de Utrechtse prof. dr. J. M. Hasselaar voert de hoofdredactie) citeren we het volgende:

'Wij zien geen winst in een beleid van de nederlandse 'Raad van Kerken' waarin keer op keer blijkt, dat het eigene van de Reformatie nauwelijks verstaan wordt — omdat de reformatische inspiratie gerelativeerd wordt als een religieuze 'waarde' naast andere verworvenheden. De in theologische kringen heden opgeld doende overtuiging, dat God aan het woord is in de zich veranderende samenlevingsstructuren of in de zichzelf zoekende en wordende mens — dit teruggekeerd negentiende eeuwse idealisme achten wij een dwaas weglopen van de waarheidsvraag, die juist door de bede om de Una Sancta aan de orde gesteld is.

Wij zien geen winst in een hervatting binnen het protestantisme van de strijd tussen de richtingen, die wij sinds kort 'polarisatie' zijn gaan noemen. Partijvorming in de kerk erkennen wij niet als een legitiem verschijnsel en we zullen daarbij ook niet aanknopen. Een kerk, die zichzelf in de ware zin gepolariseerd weet, zal zich weten los te maken van de polarisaties, d.i. van de tweedracht plus de noodzakelijke compromissen in eigen boezem.

Wij zien geen winst in het zoeken naar nieuwe 'theologische kaders', die mozaiekvorming van ak-senten, waarden en standpunten in een 'grote synthese' veroorloven. Wij hechten geloof aan de eenheid en de 'eenvoudigheid' van de openbaring.

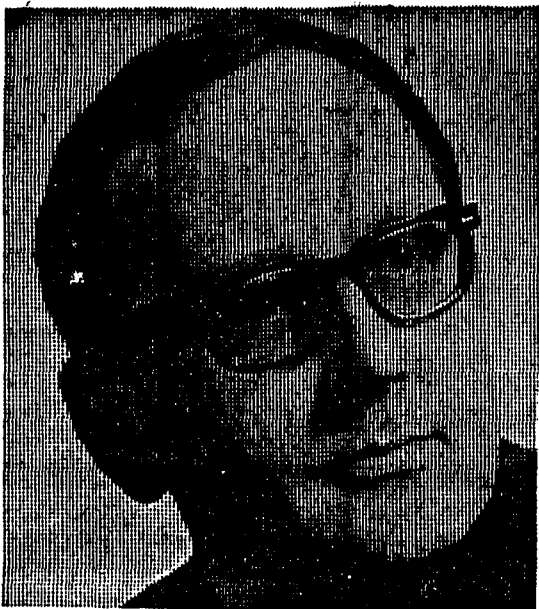
En wij menen voorts, dat een rechte th noodzakelijk maatschappij-kritisch is, maar maatschappij-kritiek haar gebod noch haar haar uitgangspunt noch haar doelstelling vin

Wij zien geen winst in leuzen, revoluties, gleeën, die oproepen tot het voltrekken van 'gerichten'. De kerk heeft te ijveren vo betere toekomst vanuit de belijdenis, d eschaton en het Laatste Oordeel haar — G — uit handen zijn genomen en in ander zijn gelegd. Het 'euvel der vereenzelvig konserveratieve of progressieve makelij a redaktie een even groot kwaad als het do of dualisme, waaraan de kerken in het v als aan een verzoeking herhaaldelijk be

Uit de kerkbladen

zijn. Het bovengenoemde elementaire chris zoekt naar de weg van de gehoorza waarvan Psalm 119 spreekt.

Wij denken aan de woorden, die Miskotte bij de heruitgave van zijn 'Edda en Theo richtinggevend boek over de onderscheid geesten. De schrijver vertrouwt erop, d boek besteed zal zijn aan hen, die nu (ann weten dat we voor het niets staan en (vreemd genoeg) voor de laatste beslissing die zich hebben laten onderwijzen door e heidense structuur en grondwoorden v Oude Testament, weten dat dit 'staan v niets en daarom voor de laatste besli steeds en op verschillende wijze een konf is met de zichzelf uitvierende autonomie mens. Wij erkennen dat deze autonome m leven uit een naturalistisch en totaal leve maar de redaktie van 'In de Weegschaal haar inzicht trouw te zullen blijven, dat autonomie niet het heil te verwachten slechts het apokalyptisch onheil. Of beter de redaktie hoopt de wonderbare grond e van haar principieel wantrouwen tegen de

Geref. theologen 'diep beschaamd' door synode

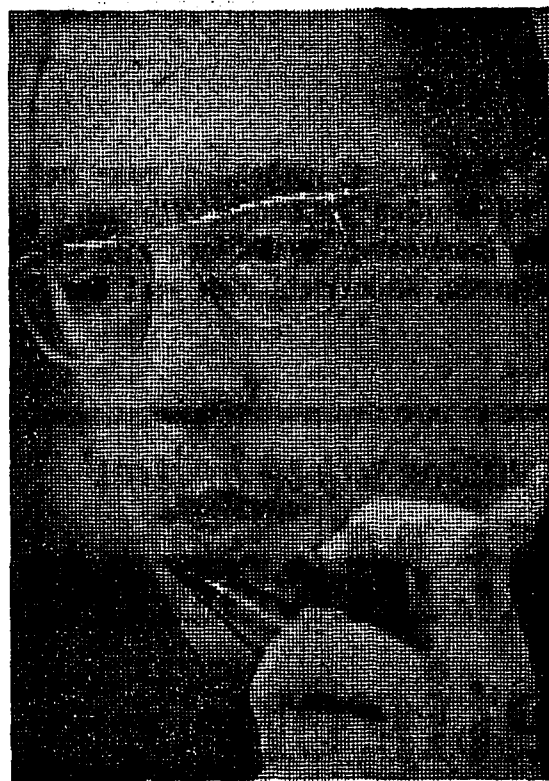
Van een onzer verslaggevers

AMSTERDAM — Nadat een aantal gereformeerde predikanten te kennen had gegeven, geschokt te zijn door het besluit van de gereformeerde synode inzake het anti-racismefonds van de wereldraad van kerken (zie ons blad van gisteren) hebben nu omstreeks honderd gereformeerde theologen van de Vrije Universiteit te Amsterdam (hoogleraren, docenten en studenten) in een brief aan deze synode geschreven, zich diep beschaamd te voelen door dat besluit.

De theologen kunnen uit de beslissing van de synode slechts opmaken, dat de synode zich in feite voorhands distantieert van het programma van de wereldraad ter bestrijding van het racisme. De brief vervolgt dan:

Ds. Wesseling geschorst

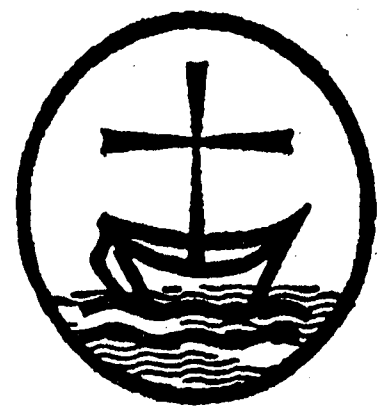
ROTTERDAM — De kerkeraad van de gereformeerde kerk (vrijgemaakt) van Rotterdam-Charlois heeft zijn predikant ds. B. Wesseling voor drie maanden geschorst. De kerkeraad is van mening, dat ds. Wesseling er in zijn prediking geen blijk van heeft gegeven, de 'Open Brief', die een aantal predikanten in 1965 aan ds. A. van der Ziel te Groningen richtte, te laken. De kerkeraad meent, dat ds. Wesseling deze brief in het openbaar had moeten bestrijden. De schorsing is geschied, nadat de particuliere synode van Zuid-Holland had uitgesproken, dat ds. Wesseling schorsingswaardig was. Een dergelijke uitspraak kreeg de kerkeraad niet van de genabuurde kerk of van de classis Rotterdam. Ds. Wesseling is in beroep gegaan bij de generale synode, die over enkele weken in Hattum begint.

Mgr. Gijsen zorgt voor opschudding

Van een onzer verslaggevers

ROERMOND — De nieuwe bisschop van Roermond mgr. Gijsen heeft voor enige opschudding gezorgd door op de eerste werkdag na zijn officiële start de beide topfunctionarissen uit de staf van zijn voorganger, de vicarissen-generaal mgr. E. Beel (tevens hulpbisschop) en mgr. P. van Odijk (die onder de drie vorige bisschoppen deze functie bekleedde) opzij te zetten en te doen vervangen door zijn geestverwant rector A. Castermans van het ziekenhuis De Goddelijke Voorzienigheid te Sittard. Volgens een communiqué heeft mgr. Gijsen met deze benoeming willen voorkomen dat mgr. Beel en mgr. Van Odijk in gewetensnood zouden raken bij komende beleidsbeslissingen. De leiding van het bisdom had een nieuwe samenstelling nodig om het bestuur een duidelijk gezicht te geven, aldus dr. Gijsen in het communiqué. Daarin staat voorts dat het nieuwe bestuur een zo groot mogelijk homogeniteit in denken en handelen voor ogen staat — een en ander

vandaag

EEN DIEPE SLAAP?

Gisteren werd ons in dit blad de oproep tot vasten van Wika Pietersen doorgegeven. Iemand die enige tijd gedwongen rust heeft moeten houden is soms beter in staat om, op een afstand als het ware, onze situatie te overwegen. Hij kwam daarbij tot ontstellende dingen. Hij riep op tot een zich onthouden in deze passieweken van allerlei genotmiddelen, als een teken dat wij verstaan wat er aan de hand is. Dit laatste is in geding. In Jesaja 29 is er sprake van dat de Here God aan zijn volk een geest van diepe slaap heeft gegeven, over hen heeft uitgestort, staat er. Er zit in hun verbinding iets van een oordeel van God. Daar wil de profeet mee zeggen dat zij schuld aan die verblindheid hebben. De Here God doet zo iets niet zomaar. Hij heeft uw ogen, de profeten, toegesloten. De profeten zijn onze ogen. Hun 'teksten' komen niet meer over, ook de wereld waarin wij leven biedt ons een tekst aan. Kunnen wij die nog lezen? In Jesaja 29 al weer lees ik: 'Of het boek wordt gegeven aan iemand die niet lezen kan, terwijl men zegt: Lees dit eens; maar hij antwoordt: Ik kan niet lezen'. Kunnen wij lezen? Ik dacht van wel. Wij zijn ver voortgeschreden in het duiden van de teksten die ons in allerlei berichten worden aangereikt. Wij kennen zelfs een serie wetenschappen omtrent het uitleggen van teksten. Onze filosofie analyseert onze taal en ons woordgebruik. Maar willen wij lezen? Dat vraagt Wika Pietersen eigenlijk. Willen wij werkelijk lezen? Niet voor onze verstrooiing. Het zou wel eens kunnen blijken dat wij door alle gruwel- en griezelverhalen die ons op de televisie, in de bioscoop en via strips aangeboden worden, immuun geworden zijn. Wij geven de teksten terug en zeggen: Wij kunnen niet lezen. Maar de waarheid zou wel eens kunnen zijn dat wij niet willen lezen. Ten aanzien van de bewapeningswedloop, de kloof tussen arm en rijk, de nood van overbevolking en vervuiling. Wij willen niet lezen zou dan kunnen betekenen wij willen niet datgene eraan doen dat aan ons eigen leven komt. Een diepe slaap?

Dr. Mankes, eerste predikante in ons land, overleden

AMERSFOORT — Kort voordat zij 85 jaar zou worden, is te Amersfoort overleden mevrouw dr. A. Mankes-Zernike, die van 1911 tot 1915 predikante is geweest van de doopsgezinde gemeente te Bovenknijpe en de eerste vrouwelijke dominee in ons land was. Dr. Mankes (zuster van de Nobelprijswinnaar) legde in 1915 naar ambtsbediening neer wegens haar huwelijk met de schilder Jan Mankes. Deze overleed in 1920 en daarna is mevrouw Mankes van 1921 tot haar emeritaat in 1948 voorgangster geweest van de Nederlandse Protestanten Bond te Rotterdam-Linker Maasoever. In haar autobiografie 'Een vrouw in het wonderbare ambt' merkt zij hierover op dat zij toch altijd meer algemeen vrijzinnig georiënteerd was dan typisch doopsgezind. In de jaren dat de proponente Zernike rondpreekte, was een vrouw op de kansel nog een grote bijzonderheid: de kerkjes puilden uit en vaak kwamen er anonieme brieven, verwijzend naar 1 Corinthie 14 vers 34 ('Dat uw vrouwen in de gemeente zwijgen...'). In 1918, kort na de geboorte van haar zoon, promoveerde mevrouw Mankes op een proefschrift over de ethiek van het marxisme.

Beroepingswerk

NED. HERV. KERK

Beroepen: Te Warmond: A. J. den Tonkelaar te Bussum; te Kethel: L. A. Hoedemaker, zendingspred. te Djakarta; te Zuidwolde: D. Driebergen te Sellingeren, die bedankt voor Krabbendijke; te Putten: J. Vos te IJsselstein; die bedankt voor Nieuwerkerk aan den IJssel; te Putten: G. Biesbroek te Oudewater.

Aangenomen: naar Houten: J. v.d. Haar te Achterberg. Bedankt: voor Lunten: W. Radstake te Rotterdam-Kralingen; voor IJsselmuiden: A. J. van Brummelen te Hierden; voor Wapenveld: J. Koolen te Werkendam; voor Katwijk a. Zee: C. Jongeboer te Elburg.

GEREF. KERKEN

Benoemd: tot pred. in alg. dienst voor de evangelisatie door de generale synode: H. Kuijk te Rotterdam-Pernis. Aangenomen: naar Sliedrecht: G. D. Hanemaayer te Bergum; naar Beekbergen: A. A. Zwaal te Westmaas.

GEREF. GEMEENTEN

n Goll-
ademie
gerefor-
even in
gen en
t Mar-
r Mar-

dige
list

betooft
oor Barth
en bleef
theologie
en werk
erige be-
leerd is,
december
van deze
encil over
mij wel
s manier
En daárte-
en die ik
t persoon-

stellingen
encil zegt
logie haar
socialisti-
r 'Sitz im
mulerende
s inziens
n werd in
at ik 'de
n noemen.
blijvend.
een consti-
zijn theo-
bron van
'Sitz im
te worden.
te zaak van
rijk vrije
en worden
eventuele
of machts-

en in het
vering, dat
zijn socia-
n zou zijn
en begrip
'de beginfa-
bezinning
— wat ik
n elk geval
dat Barth
zelf wilde
zijn woord.
ts te 'com-
en gehoor-

jaar vóór
oot ik mij
toenmalige
n jaar lang

bij de po-
s de jonge-
s meer ge-

aadnoordijk

bericht van
'discrimine-
deel-ik me-
toch weer
van e.v.
egenen, die
wonen en
eld ontvan-

had ik mij toen — als schooljongen, gymnasiast en student — met vragen rondom de verhouding van socialisme en christendom beziggehouden. Maar het lezen van Barth's verhandeling uit 1921 over de 'christen in de samenleving' maakte mij de situatie pas echt duidelijk. Barth noemde daarin de sociaaldemocratie voor onze tijd 'gelijkenis' voor het Godsrijk en wees op grond daarvan ons als christen een plaats aan daarbinnen. Dat loste de vragen niet op, maar wees wel de positie aan, van waaruit naar hun oplossing gezocht behoorde te worden. Marquardt's visie nu bevestigt voor mij persoonlijk dus — in een veelszins veranderde situatie — het inzicht, waartoe Barth mij precies zes en veertig en een half jaar geleden bracht. Maar is de situatie niet zo zeer veranderd, dat Barth na dertig en in elk geval na veertig of vijftig jaar op zijn beslissing van 1915, als jong predikant in Safenwil, had behoren terug te komen. Althans ten aanzien van die sectoren van de socialistische beweging, waaraan de namen van Lenin en Stalin, Mao en Castro verbonden zijn? Zoals bekend heeft Barth dat tot het einde van zijn leven steeds opnieuw pertinent geweigerd. En daarin geeft Marquardt hem klaarblijkelijk gelijk.

Om Barth's hardnekkigheid op dit punt en Marquardt's instemming daarmee te verantwoorden, is niet eenvoudig. Marquardt meent mijns inziens terecht, dat de latere ontwikkeling van Barth's theologisch denken niet met zijn keuze voor het socialisme in strijd was, doch die integendeel zou bevestigen. Maar de bewijsvoering heeft Barth dan toch in elk geval grotendeels aan zijn volgelingen overgelaten. Marquardt en zijn medestanders zullen dus moeten aantonen, dat een meedoen van christenen binnen het kader van de revolutionair-socialistische beweging (in de ruimst denkbare zin van deze naamsaanduiding) ook in onze dagen verantwoord en zinvol is. Waar nu ik die beweging 'de zaak van Marx' willen noemen.

'Gelijkenis' voor het Godsrijk noemde Barth die beweging in 1921. Dat zij ondanks haar onmiskenbare verworping óók in onze dagen 'teken' is, dat van het Woord Gods uit geduid behoort te worden als bewijs voor het nabijgekomen zijn van Gods heerschappij, moet nu worden duidelijk gemaakt. De taak van de christen binnen die beweging zou dan geenszins bijkomstig zijn. Van het evangelie der bevrijding uit zouden namelijk zowel de doelstellingen van het socialisme doorlicht moeten worden als ook de strijdmiddelen getoetst aan hun innerlijk verantwoord-zijn. Dat de christen uit de niet-joden op dit punt een roeping heeft met Israël samen — en niet los daarvan of in plaats daarvan — heeft men, met Marquardt, van de 'oude' Barth kunnen leren.

Dat hier nog ontzaggelijk veel tot klaarheid gebracht zal moeten wor-

ren terug te komen. Athanasius ten aan-
zien van die sectoren van de socialis-
tische beweging, waaraan de namen
van Lenin en Stalin, Mao en Castro
verbonden zijn? Zoals bekend heeft
Barth dat tot het einde van zijn leven
steeds opnieuw pertinent geweigerd.
En daarin geeft Marquardt hem klaar-
blijkelijk gelijk.
Om Barth's hardnekkigheid op dit
punt en Marquardt's instemming
daarmee te verantwoorden, is niet
eenvoudig. Marquardt meent mijns in-
ziens terecht, dat de latere ontwikke-
ling van Barth's theologisch denken
niet met zijn keuze voor het socialis-
me in strijd was, doch die integendeel
zou bevestigen. Maar de bewijsvoering
heeft Barth dan toch in elk geval
grotendeels aan zijn volgelingen over-
gelaten. Marquardt en zijn medestan-
ders zullen dus moeten aantonen, dat
een meedoen van christenen binnen
het kader van de revolutionair-socialis-
tische beweging (de revolutie van de ruïst
denkbare zin van deze naamsaandui-
ding) ook in onze dagen verantwoord
en zinvol is. Weer zou de bewe-
ging 'de zaak van Marx' willen noe-
men.

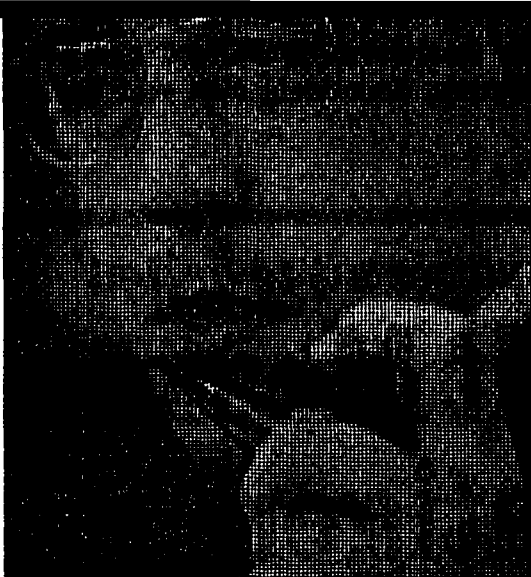
rie jaar vóór
sloot ik mij
de toenmalige
tien jaar lang

reze bij de po-
s de jonge-
iets meer ge-

e-Zaadnoordijk

et bericht van
de 'discrimine-
de, deel-ik me-
aar toch weer
nl. van e.v.
diegenen, die
en wonen en
akgeld ontvan-
ch niet in die
dat de bejaar-
rende reductie
k weet voelen
niet gediscrimi-
natie

J. Metz

Mgr. Gijsen zorgt voor opschudding

Van een onzer verslaggevers

ROERMOND — De nieuwe bisschop van Roermond mgr. Gijsen heeft voor enige opschudding gezorgd door op de eerste werkdag na zijn officiële start de beide topfunctionarissen uit de staf van zijn voorganger, de vicarissen-generaal mgr. E. Beel (tevens hulpbisschop) en mgr. P. van Odijk (die onder de drie vorige bisschoppen deze functie bekleedde) opzij te zetten en te doen vervangen door zijn geestverwant rector A. Castermans van het ziekenhuis De Goddelijke Voorzienigheid te Sittard. Volgens een communicé heeft mgr. Gijsen met deze benoeming willen voorkomen dat mgr. Beel en mgr. Van Odijk in gewetensnood zouden raken bij komende beleidsbeslissingen. De leiding van het bisdom had een nieuwe samenstelling nodig om het bestuur een duidelijk gezicht te geven, aldus dr. Gijsen in het communicé. Daarin staat voorts dat het nieuwe bestuur een zo groot mogelijk homogeniteit in denken en handelen voor ogen staat — een en ander in de lijn van het tweede vatikaanse concilie. 'Vergeet het maar', merkt een commentaar in De Volkskrant hierbij sarcastisch op. En: 'Iedereen kan van nu af weten wat hij heeft aan de door het vatikaan benoemde, in Rome gewijde bisschop'.

gemeente te Bovenkruisje en de eerste vrouwelijke dominee in ons land was. Dr. Mankes (zuster van de Nobelprijswinnaar) legde in 1915 naar ambtsbediening neer wegens haar huwelijk met de schilder Jan Mankes. Deze overleed in 1920 en daarna is mevrouw Mankes van 1921 tot haar emeritaat in 1948 voorgangster geweest van de Nederlandse Protestantse Bond te Rotterdam-Linker Maasoever. In haar autobiografie 'Een vrouw in het wonder ambt' merkt zij hierover op dat zij toch altijd meer algemeen vrijzinnig georiënteerd was dan typisch doopsgezind. In de jaren dat de proponente Zernike rondpreekte, was een vrouw op de kansel nog een grote bijzonderheid: de kerkjes pulden uit en vaak kwamen er anonieme brieven, verwijzend naar 1 Corinthe 14 vers 34 ('Dat uw vrouwen in de gemeente zwijgen...'). In 1918, kort na de geboorte van haar zoon, promoveerde mevrouw Mankes op een proefschrift over de ethiek van het marxisme.

Boekenetalage

Eric Escurio — 'Uit eten onder een tentje' in Amsterdam. Uitgave: Perscombinatie Amsterdam. (f 10,-)

Eric Escurio (schuilnaam van onze Parool-collega mr. D. Zijlstra) heeft 78 Amsterdamse eethuisjes bezocht, waar het mogelijk is een goede maaltijd beneden de prijs van tien gulden te savoreren. De culinaire vorser heeft zich uitsluitend beperkt tot Nederlandse bedrijfjes en bedrijven. Eethuisjes met typische internationale menu's heeft hij buiten beschouwing gelaten. De hoofdstad heeft, zoals uit z'n culinaire rondgang blijkt, een keur van karakteristieke restaurantjes, zoals: Hollands Glorie, Moeders Pot, De dertien balken, De Groene Lanteerne, 't Kloppertje, Tagrijn, Markus, Het behouden huys en In de Bruijloft van Kana. Een handige gids voor hen, die buitenshuis willen eten en de billijkheid in het oog moeten (willen) houden.

Rfs

het zou wel eens kunnen blijken dat wij door alle gruwel- en griezelverhalen die ons op de televisie, in de bioscoop en via strips aangeboden worden, immuun geworden zijn. Wij geven de teksten terug en zeggen: Wij kunnen niet lezen. Maar de waarheid zou wel eens kunnen zijn dat wij niet willen lezen. Ten aanzien van de bewapeningswedloop, de kloof tussen arm en rijk, de nood van overbevolking en vervuiling. Wij willen niet lezen zou dan kunnen betekenen wij willen niet datgene eraan doen dat aan ons eigen leven komt. Een diepe slaap?

Beroepingswerk

NED. HERV. KERK

Beroepen: Te Warmond: A. J. den Tonkelaar te Bussum; te Kethel: L. A. Hoedemaker, zendingspred. te Djakarta; te Zuidwolde: D. Driebergen te Sellingen, die bedankt voor Krabbendijke; te Putten: J. Vos te IJsselstein; die bedankt voor Nieuwerkerk aan den IJssel; te Putten: G. Biesbroek te Oudewater. Aangenomen: naar Houten: J. v.d. Haar te Achterberg. Bedankt: voor Lunteren: W. Radstake te Rotterdam-Kralingen; voor IJsselmuiden: A. J. van Brummelen te Hien; voor Wapenveld: J. Koolen te Werkendam; voor Katwijk a. Zee: C. Jongeboer te Elburg.

GEREF. KERKEN

Benoemd: tot pred. in alg. dienst voor de evangelisatie door de generale synode: H. Kuijk te Rotterdam-Pernis. Aangenomen: naar Sliedrecht: G. D. Hanemaayer te Bergum; naar Beekbergen: A. A. Zwaal te Westmaas.

GEREF. GEMEENTEN

Beroepen: te Hoofddorp: L. Blok te Beekbergen, die bedankt voor Groningen. Aangenomen: naar Kootwijkerbroek: C. Wisse te Elspeet. Geref. GEM. IN NED. Beroepen: te Barneveld: A. Wink te Veenendaal; te Rhenen: F. Mallan te Gouda.

UNIE VAN BAPT. GEM.

Bedankt: voor Veendam: W. Harkema te Musselkanaal.

BOND VAN VRIJE EVANG. GEM.

Bedankt: voor Zeist: A. J. Buurman te Bussum.

Trainingscongres evangelisatie

Van een onzer verslaggevers

AMSTERDAM — Het 'reveil-plan' is een van de onderwerpen, die ter sprake komen tijdens de tweede Europese trainingsconferentie voor evangelisatie en gemeenteopbouw. De conferentie wordt van 6 tot 10 maart gehouden in het RAI-congrescentrum in Amsterdam en is georganiseerd door het instituut voor evangelisatie, een afdeling van Campus Crusade for Christ International. Het 'reveil-plan' behelst training en mobilisatie van de leden der kerken. Vooral de mannelijke bezoekers van de conferentie krijgen instructies over de wijze, waarop zij die mobilisatie van gemeentelieden kunnen stimuleren. De dames zullen deelnemen aan besprekingen over 'informele groepsevangenisatie' (zij krijgen aanwijzingen inzake evangelisatie in de buurt waar zij wonen). Howard A. Ball, directeur van het internationale instituut voor evangelisatie, Henry Schneider, regionaal directeur, Oswin T. Ramaker, medewerker van het gelijknamige instituut voor Nederland en de psycholoog Henry R. Brandt zullen op de conferentie het woord voeren. Een essentieel element zal weer zijn de strategie, waarmee Campus Crusade for Christ nu zo'n twintig jaar ervaring heeft. Uitgangspunt van de organisatie is, dat diegenen die tot geloof komen zo snel mogelijk moeten worden getraind, om op hun beurt anderen met het evangelie te bereiken.

we 'In de Waagschaal'

ienst verdween in september de Waagschaal' — ook in uitvoerig afscheid van verschenen er — ook in dat 'In de Waagschaal' en. Dit is inmiddels actie van de in een nieuw jasje gestoken 'In de op opgewekte toon over bijbeugel zetten' en 'weer Wie dit allemaal mee wilden per jaar storten op n.v. penningmeester 'In de wie een los nummer wil ve gulden storten. kel van de redactie (de M. Hasselaar voert de ve het volgende:

in een beleid van de Kerken' waarin keer op eigene van de Reformatie dt — omdat de reformatieveerd wordt als een reli-ndere verworvenheden. De heden opgeld doende over- het woord is in de zich ingsstrukturen of in de rdende mens — dit terug-uwse idealisme achten wij an de waarheidsvraag, die e Una Sancta aan de orde

een hervatting binnen het trijd tussen de richtingen, risatie' zijn gaan noemen. rk erkennen wij niet als en we zullen daarbij ook rk, die zichzelf in de ware es, zal zich weten los te es, d.i. van de tweedracht ke compromissen in eigen

het zoeken naar nieuwe e mozaiekvorming van ak-andpunten in een 'grote Wij hechten geloof aan de gheid' van de openbaring.

En wij menen voorts, dat een rechte theologie noodzakelijk maatschappij-kritisch is, maar in deze maatschappij-kritiek haar gebod noch haar belofte, haar uitgangspunt noch haar doelstelling vindt.

Wij zien geen winst in leuzen, revoluties, ideologieën, die oproepen tot het voltrekken van 'jongste gerichten'. De kerk heeft te ijveren voor een betere toekomst vanuit de belijdenis, dat het eschaton en het Laatste Oordeel haar — Goddank — uit handen zijn genomen en in andere hand zijn gelegd. Het 'euvel der vereenzelviging' van conservatieve of progressieve makelij acht de redactie een even groot kwaad als het docetisme of dualisme, waaraan de kerken in het verleden als aan een verzoeking herhaaldelijk bezweken

Uit de kerkbladen

zijn. Het bovengenoemde elementaire christen-zijn zoekt naar de weg van de gehoorzaamheid, waarvan Psalm 119 spreekt.

Wij denken aan de woorden, die Miskotte schreef bij de heruitgave van zijn 'Edda en Thora', een richtinggevend boek over de onderscheiding der geesten. De schrijver vertrouwt erop, dat 'het boek besteed zal zijn aan hen, die nu (anno 1971) weten dat we voor het niets staan en daarom (vreemd genoeg) voor de laatste beslissingen'. Zij, die zich hebben laten onderwijzen door de antieheidense structuur en grondwoorden van het Oude Testament, weten dat dit 'staan voor het niets en daarom voor de laatste beslissingen' steeds en op verschillende wijze een konfrontatie is met de zichzelf uitvierende autonomie van de mens. Wij erkennen dat deze autonome mens wil leven uit een naturalistisch en totaal levensbesef, maar de redactie van 'In de Weegschaal' hoopt haar inzicht trouw te zullen blijven, dat van de autonomie niet het heil te verwachten is — slechts het apokalyptisch onheil. Of beter gezegd: de redactie hoopt de wonderbare grond en reden van haar principieel wantrouwen tegen de auto-

me mens trouw te mogen blijven en zo de waarheid te dienen die op Naam staat en in wier waagschaal kerk en wereld zijn gelegd'.

Voorts willen we attenderen op het winternummer van 'Theologie en praktijk' (31ste jaarg. nr. 4, uitg. De Tijdstroom, Lochem, jaarabonn. f 16,-). Hierin staat een uitvoerig en goed informierend artikel over de kerk in Rusland van dr. J. A. Hebly. Hij brengt ook ter sprake het boek over de orthodoxe ondergrondse kerk van Fletcher, dat onlangs in deze krant besproken is door prof. dr. J. de Graaf. Wij citeren iets uit de bijdrage van de remonstrantse prof. dr. G. J. Hoenderdaal over: het contactgebeuren van de prediking. Twee korte fragmenten:

'Wat is een geschreven preek en hoe komt deze tot stand? De predikant bereidt zijn preek voor. Hij is alleen in zijn studeerkamer. Hij is alleen en peinst, schrijft en zo ontstaat de preek in eenzaamheid. Een schrijvend mens stelt zich zijn hoorder meestal anders voor dan hij is. Daarom is het zo gevaarlijk om een 'brief op poten' of een ingezonden stuk te schrijven. Daarom zijn soms ook heel vriendelijke mensen levensgevaarlijk achter hun schrijfbureau. Schrijven is gebrekkige contactsituatie(...).

Er zijn nog steeds predikanten die bang zijn voor het louter gesproken woord. Zij lezen voor of leren uit het hoofd. Zij menen dat zuiver gesproken prediking leidt tot vormloos gepraat of zij hebben angst om te blijven steken. Tegen dit laatste raad ik mijn studenten aan om de preek op één helft van het papier te schrijven en op de andere helft de trefwoorden zodat men, als de nood aan de man komt, van de ene helft van het papier op de andere kan overspringen. Ik denk, dat bij goede voorbereiding en oefening, die geschreven helft na enkele jaren wel kan worden thuisgelaten. Maar ik geloof wel dat die helft er moet zijn. Preekvoorbereiding is echt niet een half uurtje dromen in een luie stoel en dan maar praten! Het is dialogiseren met de gemeente en jezelf, het is studeren en exegetiseren, het is mediteren en vormgeven, lezen en schrijven. Maar het is bovenal: je indenken in het contactgebeuren dat tijdens de eredienst plaats moet vinden'.